

Simularea examenului de Bacalaureat
Istorie

Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I.TÉTEL

(30 punct)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „A johanniták a magyar királytól megkapták «a teljes Szörényi bánságot, Ioan és Farcaș kenézségeivel együtt egészen az Olt folyóig, Litovoi vajda kenézségének területének kivételével». Ez az utóbbi politikai alakulat, amelyet *Lytua országának* is neveztek, továbbra is a románok fennhatósága alatt maradt, «ahogyan eddig is birtokolták» [...]. A lovagrend és a király között kötött szerződés főbb feltételei a következők voltak: az uralkodó megkapta a Szörényi bánságból és a fent említett Ioan és Farcaș két kenézségéből származó hasznok, jövedelmek és szolgálmányok felét, míg a másik felét a johannita lovagok kapták meg [...]. A «*Lytua ország*» vajdájára katonai kötelezettségeket róttak a lovagok javára; cserébe a lovagok vállalták, hogy lehetőségeikhez mértén segítséget nyújtanak a románoknak. [...] Hasonló feltételek mellett, mint amelyek a «Szörényi bánsággal» és a «*Lytua országával*» kapcsolatban meg lettek határozva, a johannita lovagok megkapták «egész Kunországot, az Olt folyótól és az Erdélyi-hegységtől kezdve... kivéve Seneslau, a románok vajdájának országát, amelyet meghagytunk azoknak, úgy, ahogyan azt eddig is birtokolták.»”

(I. A. Pop, I. Bolovan, *Istoria României*)

B. „A Déli- és Keleti-Kárpátok, a Duna és a Fekete-tenger közötti térségben a két román vajdaság létrejötte és évszázadokon át tartó fennmaradása elsősorban Közép- és Kelet-Európa geopolitikai helyzetének következménye volt [...]. Havasalföld keleti irányú terjeszkedése Basarab, majd fia, Nicolae Alexandru idején a Duna torkolatvidéke és a Fekete-tenger felé [...], valamint a Keleti-Kárpátok mentén a későbbi Moldva területének egy jelentős részének megszerzése azt a kilátást vetítette előre, hogy a Kárpátokon kívül egyetlen román állam alakulhat meg. I. Lajos király határozott moldvai beavatkozása, amelynek célja az ország alárendelése, sőt uralása volt, végül a Kárpátoktól keletre fekvő román vajdaság megerősödéséhez vezetett, előbb Magyarország fennhatósága alatt, majd vele szemben. [...] Bogdan és utódainak Moldvája megvédte függetlenségét, Lengyelországgal együttműködve, amely [...] erőteljesen kinyilvánította terjeszkedési törekvéseit a Fekete-tenger és a Duna torkolata felé. Mivel Havasalföld és Moldva két rivális hatalom – a Magyar Királyság és a Lengyel Királyság – terjeszkedési övezetébe kerültek, különálló államokként fejlődtek tovább: előbbi együttműködési vagy ellenséges viszonyban Magyarországgal, utóbbi Lengyelországgal. Ez a helyzet a XIV. század utolsó évtizedeiben, valamint a következő században mindinkább megszilárdult.”

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*)

A források alapján válaszoljatok a következő kérésekre:

1. Nevezzetek meg egy középkori román államot a **B** forrásból! **2 pont**
2. Pontossítsatok az **A** forrás alapján egy információt a Szörényi bánságról! **2 pont**
3. Nevezzétek meg a román térség egy-egy vezetőjét az **A**, illetve a **B** forrásból! **6 pont**
4. Írjátok le annak a forrásnak a betűjelét, amely szerint a vajdára katonai kötelezettségeket róttak! **3 pont**
5. Írjatok egy ok-okozati kapcsolatot két, a **B** forrásból származó információ között, megjelölve mindkettő szerepét (*ok*, illetve *okozat*)! **7 pont**
6. Mutassatok be két másik olyan történelmi eseményt a román térségre vonatkozóan a XIV. század első hat évtizedéből, amelyet a **B** forrás nem említ! **6 pont**
7. Nevezzetek meg egy hasonlóságot két IX–XI. századi román térségben dokumentált helyi autonómia között! **4 pont**

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN CLUJ

II. TÊTEL

(30 pont)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrást:

„A román államok élén a legfontosabb személy az uralkodó volt. Politikai, közigazgatási és bírói hatalma szinte abszolút volt, és a pénzügyi-gazdasági politika alakításában szinte döntő szava volt. Ellenőrizte a központi és tartományi igazgatás minden eszközét, és hivatalnokai közvetlenül vagy közvetve neki tartoztak felelősséggel. Az uralkodó volt a legfőbb bíró, aki mindenféle ügyet – legyen az polgári vagy büntető, világi vagy egyházi – tárgyalhatott, és egyben a legfelsőbb fellebbviteli fórumként is szolgált. A törvényben előírtnál enyhébb vagy szigorúbb ítéleteket hozhatott, de megkegyelmezhetett és a büntetéseket megváltoztathatta, ahogy jónak látta. [...]

Kevés alkotmányos korlátozás akadályozta e hatalmi előjogok gyakorlását. [...] A legfontosabb korlát [...] az Oszmán Birodalom részéről érkezett. A szultán által gyakorolt jog – hogy kiválassza és leváltsa az uralkodót – valószínűleg a legjelentősebb és egyetlen valódi akadály volt az uralkodói hatalom útjában. A szultán az uralkodót oszmán hivatalnokként kezelte, és az oszmán ranglétrán a fővezírek alatt helyezkedett el. Ennek ellenére a fanarióta görögök a román országok trónjára áhítoztak, mint közéleti pályafutásuk csúcspontjára, még akkor is, ha ambícióik megvalósításának módja jelentős korlátokat szabott cselekvési szabadságuknak. Hivataluk megtartásához az egész oszmán hivatalnoki hálózat kegyeit kellett keresniük.

Az uralkodókat az általuk kapott kölcsönök és különböző szívességek arra kényszerítették, hogy [...] olyan adóügyi intézkedéseket hozzanak, amelyek gyakran ellentétesek voltak érdekeikkel – nem is beszélve annak az országnak a jólétéről, amelynek élére kerültek. Mindenesetre a szultán bármikor leválthatta az uralkodókat, annak ellenére, hogy Oroszország [az oszmánokra] kényszerített szerződésekkel korlátozásokat szabott rájuk. Például 1786-ban Havasalföld fejedelmét, Mihai Șuțut és Moldva fejedelmét, Alexandru Mavrocordatot hűtlenség gyanújával egyik napról a másikra megfosztották trónjuktól.”

(K. Hitchins, *Români, 1774 - 1866*)

A forrás alapján válaszoljatok a következő kérdésekre:

1. A forrás alapján nevezzétek meg az Oszmán Birodalommal folytatott diplomáciai tevékenységekben részt vevő nagyhatalmat. **2 pont**
 2. Pontosítsátok a századot, amelyben az adott forrás eseményei játszódnak. **2 pont**
 3. Nevezzétek meg a forrás alapján, a központi politikai intézményt és annak képviselőjének a közigazgatás területén betöltött feladatát. **6 pont**
 4. A megadott forrásból említsetek meg két, a jogi előjogokkal kapcsolatos információt. **6 pont**
 5. A megadott forrás alapján fogalmazzatok meg véleményeteket az Oszmán Birodalomnak a román államok politikai szervezésében való részvételének következményeiről, és érveljete két, a forrásból kiválasztott információval. **10 pont**
 6. Érveljete egy releváns történelmi ténnyel azon kijelentés mellett, hogy egy, 1821-1858 között a román térségben kidolgozott politikai tervhez hozzájárult a modern román állam megalakulásához. **4 pont**
- (Pontozzák a megfelelő történelmi tény bemutatását, az ok-okozati összefüggéseket és a következtetést kifejező szavak használatát).

III. TÊTEL

(30 pont)

Írjatok egy megközelítőleg két oldalas esszét a XIV–XVI. századi román térségről, figyelembe véve a következőket:

- a XIV. század utolsó évtizedéből származó, a románokat érintő történelmi esemény pontosítása és két rá vonatkozó jellemvonás megemlítése a nemzetközi kapcsolatokban;
- egy katonai esemény okának és következményének megemlítése, amelyben a románok a XV. század első felében részt vettek;
- a XV. század második felében a románok részvételével zajló katonai esemény bemutatása;
- a románok által a XVI. század második felében végrehajtott diplomáciai tevékenységekre vonatkozó vélemény megfogalmazása és annak egy történelmi érveléssel való alátámasztása.

Megjegyzés! Pontozzák a megfelelő történelmi nyelvezet használatát, a bemutatás felépítését, az ok-okozati összefüggés kiemelését, a történelmi érvelés kidolgozottságát (egy releváns történelmi tény bemutatását, valamint az ok-okozati összefüggést és a következtetést kifejező kötőszavak használatát), a történelmi tények időrendi/logikai sorrendjének tiszteletben tartását és a megadott terjedelmi korlátok betartását.